

Термінологічний словник

Основні терміни дисципліни "Олімпійський спорт"

Система знань про олімпійський спорт виражається перш за все в основних термінах та їх визначенні.

Базові терміни – це найбільш загальні терміни, що відносяться як до олімпійського спорту в цілому, так і до окремих його аспектів – історичного, гуманістичного, організаційно-правового і власне спортивного.

Похідні терміни підпорядковані базовим термінам і виводяться від них.

До першої групи термінів слід віднести найбільш загальні.

Олімпізм – філософія життя, яка об'єднує у єдине, збалансоване ціле гідність тіла і духу, концепція виховання гармонійно розвиненої людини засобами спорту, розповсюдження гуманістичних ідей в житті суспільства, розвиток співробітництва, взаєморозуміння і взаємодопомоги.

Олімпійський рух – спираючись на концепцію олімпізму є найкрупнішим соціальним рухом сучасної епохи, який охоплює світове суспільство в дусі взаємного визнання і співпраці без дискримінації за расовими, національними, політичними і економічними ознаками.

Олімпійський спорт – міжнародний, багатофункціональний спортивний рух, спрямований на пропаганду загальнолюдських, гуманістичних цінностей у відповідності з концепцією олімпізму; найважливіша складова міжнародного спортивного руху, який є невід'ємною частиною сучасного суспільного життя і міжнародних відносин.

Олімпійські ігри – змагання між спортсменами з індивідуальних та командних видів спорту, визнаних МОК в якості олімпійських. ОІ складаються з Ігор Олімпіади в зимових ОІ, кожні з котрих проводяться один раз на чотири роки.

Ігри Олімпіади – найкрупніші всесвітні комплексні змагання, які проводяться з 1896 року у відповідності з Олімпійською хартією. Організуються олімпійським містом і НОК країни під загальним керівництвом МОК.

Зимові Олімпійські ігри – комплексні змагання з зимових видів спорту, які проводяться МОК кожні чотири роки. Регулярне проведення самостійних ЗОІ ведеться з 1924 року (Шамоні, Франція). Термін Олімпіада у зв'язку з зимовими олімпійськими іграми не застосовується.

Олімпіада – чотирирічний період, який починається з Ігор Олімпіади і завершується з відкриттям Ігор наступної Олімпіади. Такий підхід запозичений у стародавніх греків, тому не можна ототожнювати термін "Олімпіада" і "Олімпійські ігри".

Олімпійська символіка – комплекс атрибутів олімпійського руху. Основними з них є загальний олімпійський символ і олімпійський девіз, які складають олімпійську емблему і олімпійський прапор. Ця символіка є власністю МОК і не може бути використана без його дозволу в рекламних або комерційних цілях.

Олімпійський символ – п'ять переплетених кілець (голубе, чорне, червоне – у верхньому ряду, жовте і зелене – у нижньому), які символізують об'єднання в олімпійському русі п'ять континентів. Символ запропонований П. Кубертеном і затверджений МОК у 1913 році.

Олімпійський девіз – "Швидше, вище, сильніше", запропонований другом П. Де Кубертена П.Дідоном і затверджений МОК у 1913 році, а у 1929 році став складовою частиною олімпійської емблеми.

Олімпійська емблема – офіційна олімпійська емблема, яка складається з олімпійського символу і олімпійського девізу (з 1920 р.).

Олімпійський прапор – біле полотнище з олімпійським символом у центрі. Затверджений МОК у 1913 році за пропозицією П'єр де Кубертена. З 1920 року олімпійський прапор вивішується на всіх олімпійських змаганнях.

Олімпійський плакат – форма наочної агітації, пропаганди спорту і популяризації ОІ. Використовується також для інформації про олімпійське місто, країну. Випускаються також плакати – афіші про змагання з окремих видів спорту олімпійської програми.

Олімпійський гімн – гімн, затверджений МОК у 1958 році, ноти (партитура) якого зберігаються у штаб-квартирі МОК.

Олімпійські нагороди – медалі, дипломи, призи, які затверджуються і присуджуються МОКом. Медалями нагороджуються призери, дипломами – усі призери, а також спортсмени, які посіли 4-6 місця. До нагород, які присуджуються МОК за особливі заслуги у розвитку Олімпійського руху, відносяться Олімпійський кубок і Олімпійський орден.

Друга група термінів пов'язана з міжнародною олімпійською системою, її принципами, структурою і функціонуванням.

Олімпійська хартія – правила і офіційні роз'яснення МОК, у яких викладені основоположні принципи розвитку олімпійського руху і проведення ОІ. Останній варіант ОХ був прийнятий 96 сесією МОК у 1990 році.

Міжнародний олімпійський комітет (МОК) – найвищий керівний орган олімпійського руху сучасності.

Міжнародні спортивні об'єднання – всевітні і регіональні неурядові міжнародні організації.

Національний олімпійський комітет (НОК) – керівний орган олімпійського руху в країні.

Міжнародна олімпійська Академія – спеціальна установа, яка діє під сприянням МОК і фінансується НОК Греції. Основне завдання – вивчення теорії і практики підготовки спортсменів, фізичного виховання, пропаганда олімпійського руху та ін.

Олімпійський спорт – спеціалізована ігрова змагальна діяльність людини, яка спрямована на досягнення максимально можливого високого результату.

Олімпійська солідарність – програма МОК з надання допомоги національним комітетам у розвитку олімпійського руху. Програма передбачає пропаганду олімпійських ідей, допомогу в організації підготовки й участі

національних команд у змаганнях, розширення контактів між НОК, організація курсів і семінарів, допомога спеціалістами і тренерами.

Олімпійське визнання – визнання МОКом НОКів окремих країн, яке дозволяє цим країнам відправляти національні команди на ОІ, а також МСФ, окремих видів спорту – олімпійськими, що забезпечує їх включення у програму ОІ.

Третя група термінів охоплює систему знань, пов'язаних з проведенням ОІ, їх програмою, визнанням переможців.

Олімпійське місто – місто, обране МОК для проведення Ігор. Рішення про обрання приймається не менше ніж за 6 років до проведення Ігор.

Організаційний комітет ОІ – громадський виконавчий орган з юридичним статусом, створений для матеріально-технічного забезпечення проведення ОІ і який приймає на себе відповідальність за обов'язки олімпійського міста.

Олімпійський стадіон – головний стадіон ОІ, де проводяться церемонії відкриття і закриття, а також змагання з найбільш популярних видів спорту (л/а, футбол).

Олімпійське селище – комплекс жилих будов, в яких розміщуються учасники ОІ, а також всі допоміжні приміщення (столові, культурний центр, магазини, тренувальні спортивні споруди та ін.).

Національна олімпійська команда – делегація НОК, яка приймає участь в ОІ. Формується НОКом з подання національних спортивних федерацій з видів спорту та інших організацій. У склад команди входять спортсмени, тренери, офіційні представники, технічний й обслуговуючий персонал.

Олімпійський церемоніал – Олімпійською хартією передбачені три основні урочисті церемонії ОІ: відкриття, нагородження переможців, закриття.

Олімпійська клятва – урочистий ритуал на церемонії відкриття ОІ. Відповідно Олімпійської хартії клятву виголошує один з видатних спортсменів країни, в якій проводяться ОІ.

Олімпійський вогонь – один із ритуалів на урочистій церемонії відкриття Ігор. Вперше олімпійський вогонь був запалений на Іграх Олімпіади 1928 р. Вічний вогонь, запалений в Греції за допомогою збільшеного скла, вперше був доставлений естафетою факелоносців для відкриття Ігор в Берліні. З тих пір факельна хода стала найважливішим елементом олімпійської церемонії.

Програма олімпійських ігор – комплекс видів спорту і спортивних дисциплін, з яких проводяться змагання на ОІ. Програму ОІ, в яку входять тільки О. Види спорту, встановлює МОК.

Олімпійські види спорту – визнані МОКом види спорту, з яких можуть проводитись змагання на ОІ. Олімпійський вид спорту повинен мати міжнародне визнання, ґрунтуватися на високих вимогах до фізичних можливостей людини.

Спортивна дисципліна – відгалуження олімпійського виду спорту, яка включає в себе один або декілька видів змагань. Критерії для включення дисциплін аналогічні для включення олімпійських видів спорту.

Вид змагань – змагання в рамках олімпійського виду спорту або однієї з його дисциплін, яке приводить до розподілення місць серед його учасників і закінчується врученням медалей і дипломів.

Система олімпійських змагань – система відбору учасників ОІ і виявлення переможців. У залежності від специфіки видів спорту, МСФ обирає систему проведення змагань: олімпійську або кубкову (з вибуванням), колову, змішану. З метою обмеження числа учасників в деяких видах спорту, МСФ встановлює кваліфікаційні нормативи, які повинні виконати всі учасники напередодні ОІ.

Олімпійський чемпіон – спортсмен або команда, які здобули золоту медаль на Іграх Олімпіади або зимових ОІ.

Олімпійський рекорд – найвище досягнення, яке установлюють окремі спортсмени або команди в олімпійських видах спорту. Реєструється у відповідності з офіційними правилами відповідних МСФ з видів спорту.

Неофіційний командний залік – система визначення результатів виступу національних команд на ОІ, яка прийнята більшістю НОКів, але не визнана МОК в якості офіційної. МОК додержується позиції, згідно якої Ігри є змаганням між спортсменами, а не між країнами.

Медичний кодекс – розділ Олімпійської хартії, який містить в собі положення про медичний контроль.

Медичний контроль – процедура обстеження спортсменів, яка включає застосування учасниками змагань заборонених стимулюючих засобів (антидопінговий контроль) і участь в змаганнях жінок – осіб з ознаками двостатевості (сексоконтроль. Який проходять тільки жінки).